

Po prvýkrát sa žrebčín v Kopčanoch spomína v rokoch 1660 – 1680, kedy bol Adamom Csoborom v Kopčanoch vybudovaný rozsiahly bohatý žrebčín (nachádzali sa tu arabské, španielske a iné kone), ale nepodarilo sa dokázať, že spomínaný žrebčín je totožný s jestvujúcim žrebčínom – Štítom, založeným Štefanom Lotrinským. O existencii žrebčínu svedčí aj záznam zo 17. 7. 1712, kedy majiteľ Marek Czobor preberá majetky svojej matky, vdovy, rodenej Erdődy. V zmluve sa syn zaväzuje zaistiť matke ročne 12 000 zlatých, dať k dispozícii 12 koní a iné náležitosti).

Kráľovský žrebčín v Kopčanoch bol založený roku 1736 Františkom Štefanom vojvodom Lotrinským (ako tretí žrebčín založený Karolom VI). Ten už v roku 1736 premiestnil do žrebčínu v Kopčanoch chovné kone dovezené zo Saarlbe. Roku 1765 Mária Terézia povýšila Kopčiansky žrebčín na dvorný - cisársky a kráľovský žrebčín. V roku 1798 boli do Kopčianskeho žrebčína presunuté kone z Tešína. Stádo tvorili väčšinou vraníci a beluše z kladrubského chovu. Plocha pozemkov užívaných žrebčínom (cca 400 koní) mala cca 400ha, väčšinou to boli lúky pri rieke Morave (pasienky ako Veľká a Malá Niva, Segeti, Olšová Niva a iné od Adamova až po Hodonín).

Kopčiansky žrebčín patril k žrebčíncom menšieho typu (10 žrebco, necelých 100 kobýl, a asi 200 mladých koní a kobyliiek). V roku 1826 bol chov plnokrvníkov v Kopčanoch zrušený. V roku 1828 boli všetky kone zo žrebčína prevezené do Kladrúb nad Labem.

V 20. storočí bol objekt žrebčínu využívaný na rôzne účely. V roku 1935 tu bol založený roľnícky družstevný liehovar. V objekte sa spracovávala cukrová repa a zemiaky na (po vojne liehovar zanikol), sídlil tu holičsky semenársky štátny majetok.

Chov koní

Základom Kopčianskeho chovu boli španielske žrebce. Ako prvé boli v Kopčanoch ustajnené kočiarové kone z chovov v Tešíne a z Kladrúb nad Labem. Po zrušení žrebčína v Kladrubách (ktorý bol ohrozovaný cudzími armádami a roku 1757 aj vyhorel), bol plemenný materiál španielsko-talianskych koní presunutý do žrebčínu v Kopčanoch.

V zaplavovanom území rieky Moravy v blízkosti Kopčian sa však chovu koní nedarilo (potraty, mesačná slepota, úhyn žriebät, reprodukčné problémy a iné choroby spojené s nedostatkom krmiva). Cisár Jozef II. sa rozhodol žrebčín v Kladrubách obnoviť a presunúť tam kone taliansko-španielskeho rázu. Dvorný žrebčín Kladruby nad Labem bol znova obnovený, rozšírený a chov starokladrubských koní tu bol znova obnovený v roku 1770.

Zakladatelia starokladrubských belušov Generále a Generalissimus sa narodili v Kopčanoch, Generale v roku 1787 a Generalissimus v roku 1797. V týchto dvoch kmeňoch chov kladrubských belušov pokračuje národný žrebčín Kladruby nad Labem aj v súčasnosti ako národný originál génová rezerva. Šľachtenie starokladrubských vraníkov prebiehalo v dvoch kmeňoch – Sacramoso a Napoleone.

Nedostatok kvalitných žrebcov na začiatku 19. stor. zapríčinil, že do Uhorska sa postupne začali dovážať anglické plnokrvníky. Rozhodnutím cisára Jozefa II. bol v Kopčanoch založený chov anglického plnokrvníka, dovezením koňa Grimalkina v roku 1813. Následne v roku 1814 bolo do Kopčian importovaných z Francúzska a Anglicka 70 kobýl a tri žrebce anglického plnokrvníka. Prvé anglické plnokrvníky do kopčianskeho cisárskeho a kráľovského žrebčína doviezol vrchný stajník knieža František Trauttmansdorff. V roku 1828 bol chov plnokrvníka v Kopčanoch zrušený a jeho chov bol presunutý do Kladrúb nad Labem (aj napriek tomu, že tu bol chov dobre vedený, podmienky chovu ušľachtileho plnokrvníka boli nevyhovujúce - nevhodné klimatické a prírodné pomery Kopčian často spôsobovali ochorenia a úhyn koní. Po zrušení žrebčína boli ľahšie kone prevedené do žrebčínu v Lipici (Slovinsko) a ťažné kone do Kladrúb nad Labem.

Počas existencie chovu v Kopčanoch sa odchovávali kone výlučne pre cisársky viedenský dvor. Boli to najmä karosie, kone na reprezentačné účely, kone jazdecké, kone pre dostihy a hony, kone do záprahov pre bežnú kočiarovú službu a kone ťažné.

Najvýznamnejší deň

23. augusta 1816 bol za prítomnosti cisára Františka I. na lúkach žrebčínu usporiadaný dostih

medzi anglickým plnokrvníkom-Grimalkin a arabským plnokrvníkom-Anhonio. (medzi sebou súťažili víťazi predkola, žrebec A1/1 Grimalkin a Kohejl). V rozhodujúcom dostihu zvíťazil Grimalkin – anglický plnokrvník.

